

Chryścijanskaja

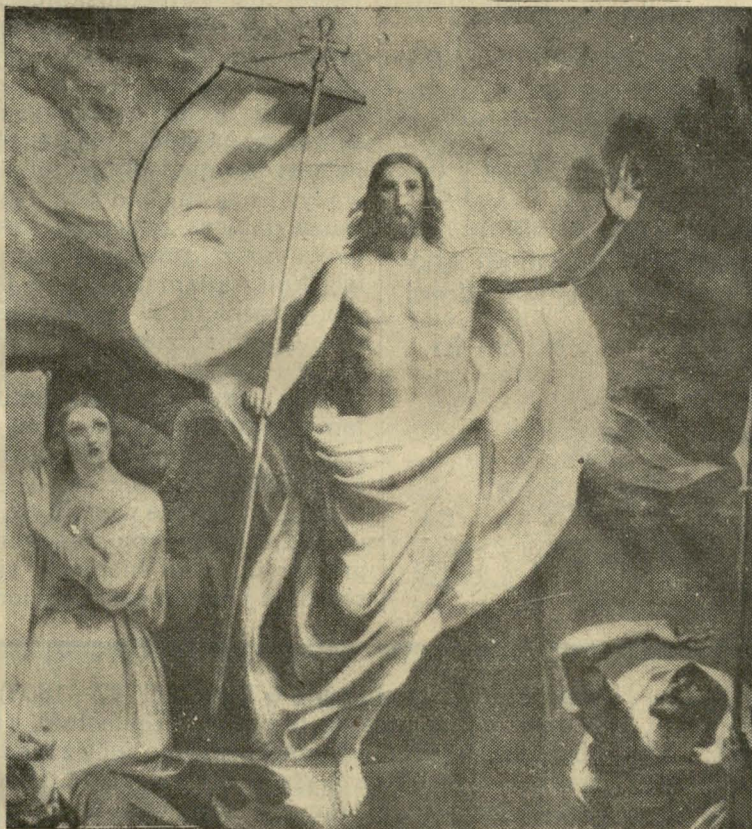
Dumka

BIEŁARUSKI KATALICKI DWUTYDNIOWIK

№ 7 (133).

Wilnia, 5 krasawika 1937 h.

 Hod X.

* * *

*Prajšla zima... I čar wiasny
Sajšoŭ, jak dar z niabios...
Ŭ pawietry radasny zwany
Huduć — Chrystos Uskros!*

*K žyćciu űwaskroslaja ziamla
Pje laski sonca kos...
Žywoj pryrody čuju ja
Himn-špieŭ — Chrystos Uskros!*

*Krasoj lubujecca pahład
Radzimych niŭ-palos...
Pływie z-pad strech sialanskich chat:
Prywiet — Chrystos Uskros!*

*I niejak choćacca dušoj
Zabycca hora j šłoz, —
Bo űsio tajomnaju strunoj
Piaje — Chrystos Uskros!*

*Braty, pakińma marny strach,
Zbudujem lepšy los;
Šmialej, šmialej, na nowy šlach, —
Bo j nam — Chrystos Uskros!!!*

20.III.1937. ALEŠ MILUĆ.

Nacyjanalnyja mienšaści i katalickaja nawuka.

Na hetkaju temu űkrain-ski hreka-katalicki świaščeńnik dr. L. Hlinka 2.II sioleta mieŭ publičnuju lekcyju. Ha-łoŭny žmiest hetaj duža cika-waj lekcyi nižej padajom za hazetaj „**Нова Зоря**“ (11.II.37).

— Da raźwiazki pablemy nacyjanalnych mienšaściaŭ u światle katalickaj nawuki — kaža a. dr. L. H. — možna pad-chodzić tolki z boku etychnaha i pryrodnaha prawa, a nie z boku palitychnaha, bo Kaściol čysta palityčnymi sprawami nie zajmajecca. Nacyjanalnaj mienšaścij nazywajecca kož-ny narod, jaki adnosna da pa-nujučaha ű dziaŕżawie narodu jość u mienšaści. Starańni na-cyjanalnaj mienšaści źbierah-čy i raźwić swaju rodnuju mo-wu j kulturu, — heta pryrod-ny jaje nachił, heta pryrodna-je jaje prawa.

Hałoŭnyja pryrodnyja pra-wy nacyjanalnych mienšaściaŭ zabiášpiečany tak-ža j prawam mižnarodnym. Woś jany: 1. poŭnaja relihijnaja swaboda, 2. roŭnaść pierad zakonam i dostup da űradawych pasadaŭ. 3. swaboda űżywańnia rodnaj mowy ű žyćci kulturnym, hra-

madzkim i palityčnym. 4. swaboda zakładać prywatnyja školy, 5. prawa na školy dziaržaŭnyja z ułasnej wykładowaj mowaj, 6. prawa da naležnaj čaści na kulturnyja i hramadzkija sprawy publičnych hrošaŭ: dziarżawy, pawietu, samaŭradu.

Hetyja adnak mižnarodnyja pastanowy nie abiaspiečyli prawoŭ nacyjanalnych mienšaściaŭ u praktycy. Mnohim z ich u Eŭropie dziejecca časta wyraznaja kryŭda. Woś-ža naležnaja pašana da asnoŭ pryrodnaha prawa i etyki, jakich nawučaje Kaścioł, šmat moža pryčynicca da zlahodžańnia hetaj sprawy i da jaje raziwiazki. Katalicki Kaścioł spryjaje tym imknieńniam siarod nasielnictwa, što kirujucca da wytwareńnia ŭ dziarżawie pašany pryrodnaha prawa, adzinki, siamji, samaŭradawych ustanowaŭ i nacyjanalnych suspolnaściaŭ. Katalicki Kaścioł nia hanić wyzwoľnych imknieńniaŭ narodu da stwareńnia ułasnej dziarżawy abo zmieny dziaržaŭnaha ładu, kali heta moža stacca biez narušenia sprawiadliwaści.

Z punktu hledžańnia pryrodnaha prawa j etyki katalickaja nawuka prawy nacyjanalnych mienšaściaŭ wyraža-

je ŭ troch tezach: 1. nacyi, a znača i nacyjanalnyja mienšaści, majuć prawa da swajej ułasnej mowy i kultury, 2. nacyjanalnyja mienšaści na asnowie pryrodnaha prawa majuć takija samyja hramadzkija prawa, jak nacyjanalnaja bolšaść i, 3. nacyjanalnym mienšaściam naležycca aŭtanomija.

Katalicki świetahľad—kaža ŭrešcie a. dr. L. Hlinka, — spryjaje zdarowym nacyjanalnym imknieńniam i pracy narodu na niwie swajej kultury i raziwiciu swajho žyćcia, ale prociŭstawicca niezdarowym nacyjanalnym imknieńniam, što kirujucca da swaich metaŭ, minajučy Božaje pazytyŭnaje i pryrodnaje prawa.—

Woś-ža j my Bielarusy pawinny znać, što padstawaj našaha nacyjanalnaha ruchu jość Božaje prawa pazytyŭnaje i pryrodnaje i što dzieła hetaha našaje nacyjanalnaje adradžeńnie jość u poŭnaj zohdzie z adwiečnaj Božaj Wolaj.

A. S—ki

Wioska ŭ Hišpanii.

Chatnija baraćba, jakaja žorstka wiadziecca ciapier u Hišpanii, zbudžaje ahulnaje zacikaŭleńnie mała znanym da hetaha času ŭ nas krajem. Haradoŭ i miastečak ahułam tam mała, ale hetyja, što jość, heta pryhoža zbudawanyja, paeŭrapejsku naładžanyja i dawoli dobra żywieć u ich miastčanstwa. Zusim inšy abraz pradstaŭlaje adnak wioska. Nie haworačy ab Rasiei, niama siańnia takoha kraju ŭ Eŭropie, hdzie była-b tak zaniadbanaja wioska. Hišpanski sielanin jość wielmi biedny, nia maje časta što jeści, a nia redka i wady da pićcia. Pryčynaj takoj hality zjaŭlajucca pradusim nieŭradžajnaja ziamla i nieadpawiednyja klimatyčnyja warunki.

Siaredzina Hišpanii heta wysokaje piaskowaje ŭzhorje, padobnaje da afrykanskaje Sachary, hdzie jość haračaje, jak ahoń, leta, a wielmi maroznaja zima; a nawat letam pa duža haračym dniu nastupaje mocna ściudzionaja noć. Da hetaha dałučajucca niedachop tut ahułam wady. Chto maje dobruju studniu, moža dabicca bahaćcia. Časta sielanka jość zmušanaja pa wadu iści kolki kilometraŭ i za jaje addać astatni hroš. A na chleb niama. Upraŭlać ziamlu wielmi ciažka, a i karyść małaja.

Ale pryčynaj takoj hality sielanina zjaŭlajucca nia tolki klimatyčnyja i ziamielnyja abstawiny. Pryčynilisia da hetaha i ludzi, a ŭ pieršym radzie wialikija ziamielnyja ŭłaśniki, pany niazmieranych prastoraŭ. I kali hišpanski sielanin stajecca siańnia časta kamunistam

Ad. Stankiewič.

Mahnušeŭski i Babroŭski.

II.

M. Babroŭski.

M. Babroŭski, unijacki świaščeńnik, profesar Wilenskaha ŭniwersytetu, u bielaruskim — padšwidamym jašče — adradžeńni tak-ža adyhraŭ wialikuju rolu. Cikawy hety čalawiek tym, što jon unijat padtrymliwaŭ bielaruskaść aź da kanca swajho žyćcia. Jon z Mahnušeŭskim — heta dziuŭny symbol syntezy Bielarusi zachodniaj i ŭschodniaj. Heta symbol toho, što i siańnia ŭ bielaruskim adradžeńni zjaŭlajucca pieršaradnaj problemaj. Dyk pryhledzimsia bližej da M. Babroŭskaha, jaki tak hodny našaj uwahi, a jaki tak mała ŭ nas znany.

M. Babroŭski radziŭsia 8.XI.1784 h. u Wulcy, na Padlašy (daŭn. waj. Padlaskaje), dzie jaho baćka byŭ unijackim probarščam. Wučyŭsia špiarša ŭ Kleščelach, paw. Bielski, u unijackaj parafijalnej

škole, tady ŭ Drahičynie ŭ Pijaraŭ (1797—1803), dalej u dziaržaŭnaj pruskaj himnazii ŭ Bielastoku (1803—1806). Pa skančeńni himnazii, nia mohučy z niedastačy srodkaŭ udacca na wyšejšyja nawuki, M. Babroŭski dawaŭ prywatna lekcyi i sam wučyŭsia prywatna. Asabliwa pačaŭ pracawać užo ŭ hetym čacie nad mowaj stara-sławianskaj, katoraj pačatki wynies z baćkaŭskaha domu i asabliwa z Kleščelskaj školy, na čale jakoj stajaŭ Ant. Sasnoŭski, paźniej dastojnik Unijackaj Cerkwy, wialiki znauca hreka-unijackaha abrađu. Dobraj tak-ža akazijaj dla paznańnia rodnaj minuščiŭny, kultury i starasławianskaj mowy byŭ unijacki manastyr u Suprašli, Bielastockaha paw., dzie ŭ biblijatecy było šmat bahatych rukapisnych i drukawanych bielaruskich, ukraïnskich i stara-sławianskich zabytkaŭ. Małady Babroŭski časta adwiedwaŭ Supraśl i prasiedžaŭ u henaj biblijatecy.

1808 h. Babroŭski dastaŭsia ŭ Hałoŭnuju Seminaraju; była heta wyšejšaja wučelnia pry Wilenskim uniwersytecie; čatyrochhadowy kurs nawuk skončyŭ tut M. Babroŭski ŭ 1812 h. sa stopniem ma-

i zmahajecca, jak dziki zwier u radoch narodnaj milicyi, to da hetaha šmat pryčynilisia abšarniki.

Mała jość u Hišpanii sialanaŭ, što majuć swoj ułasny kusok ziamli; bolšaść — heta drobnyja arandatory, abo dworskaja služba; da taho-ž warunki arandatarstwa i służby jość wielmi ciazkija. Tłumačycca heta tym, što ułašniki dwaroŭ samyja ŭ ich nia żywuć, a nawat nia znajuć, što ŭ ich dwaroch robicca. Usio jość na rukach administrataraŭ, pierawažna ludziej biaz honaru i wiery, eksploataraŭ, dziaručych z narodu dziesiatuju skuru. Hetaja dzikaja kasta prywatnych uradnikaŭ, jakija kab papisacca prad panam dobrymi wynikami pracy i kab pry hetaj akazii samomu dobra zarabić, — dapuščalasia niaraz ta kich hwałtaŭ, što dachodziła da pralićcia krywi. A ułada dramała.

Siańnia ŭžo hišpanskaja wioska topicca ŭ krywi. Čaść sialanstwa pajšla da kamunizmu, mahčyma z dumkaj adamścić swaim kryŭdzicielam, jakich biaskarna ciapiet maje mahčymaść palić i zabiwać. Ale mściwaść nie adrodzić, a kamunizm nie razwiaža ziamielnaha pytańnia.

Musić paŭstać nowaja prahrama, abapiortaja na sprawiadliwaśći i paradku, padzieł abšaraŭ na ułasnaść miż arandataraŭ, nadzialeńnie ziamloj dwornaj służby, słowam, pawinna nastąpić hruntoŭnaja pierabudowa siańniašniaha żyćcia hišpanskaj wioski. Zdorawaj-ža padstawaj hetaha moža być tolki chryścijanskaja socyjalnaja nawuka.

V. J.

U Litoŭcaŭ Mažvydas — u Bielarusau Skaryna

(Z naboŭdy 390 hadoŭ pieršaj litoŭskaj knižki).

Sioleta minaje 390 hadoŭ, jak wyjšła ŭ šwiet pieršaja litoŭskaja knižka. Zachawałasia jana aź da siańnia. Jość heta knižka pad nazowam „Katachizmas,“ jakuju ułažyŭ Marcin Mažvydas, lutaranin. Wyjšła jana ŭ Karaleŭcy ŭ 1547 h.

Knižka heta adyhrała ŭ kultur-ny m żyćci litoŭskaha narodu ŭ Prusach duža wialikuju rol: z jaje tamtejšyja litoŭcy wučylisia čytać, pijać, a tak-ža wučylisia z jaje i pačatkaŭ wiery.

Marcin Mažvydas aprača hetaj knižki napisaŭ palitoŭsku jašče ceły rad inšych relihijnych knižak. Takim čynam jon pieršy pałażyŭ asnowy litoŭskamu piśmienstwu; dzieła hetaha značeńnie jaho ŭ litoŭskim narodzie zaŭsiody budzie wialikaje.

Jak Marcin Mažvydas lubiŭ swoj narod i jak hlyboka rozumieŭ značeńnie rodnaj mowy ŭ relihijnym żyćci, świedčać hetyja słowy, jakija jon skazaŭ u wadnej z swaich knižak: „Žadajem — pisaŭ jon — kab usiudy, dzie żywuć litoŭcy, pa świątyniach panawała naša rodnaja litoŭskaja mowa i kab palitoŭsku było haworana Bo-žaje słowa!“

Z hetaha bačym, jak šmat u čym Mažvydas padobny da bielaruskaha doktora z Połacka Franciszka Skaryny. Jany padobnaj zaj malisia pracaj i padobnyja mieli idei. Čym Mažvydas byŭ dla litoŭcaŭ, tym Skaryna dla bielarusau. Rożnica badaj tolki ŭ tym, što naš Skaryna značna raniej drukawaŭ swaje pierakłady Biblii na

bielaruskuju mowu. Pieršaja Skaryny bielaruskaja drukawanaja knižka wyjšła ŭ Prazie ŭ 1517 h. Byŭ heta Psaltyr.

Mažvydas byŭ studentam u Karaleŭskim uniwersytecie ŭ 1546 h. Naš Skaryna tak-ža byŭ u Karaleŭcy ŭ 1530 h., zdajecca — ŭ związku z drukarskaj sprawaj; woš-ža mahčyma, što Mažvydas znaŭ jaho, abo prynamsi čuŭ ab im i ad jaho — miż inšym — braŭ prykład drukawać dla swajho narodu knižki ŭ jaho rodnaj mowie.

Wyjaśnieniem hetkaj sprawy pawinna zaniacca maładaja bielaruskaja nawuka. A sprawa sapraŭdy cikawaja, waźnaja i wialikaja.

M. K.

* * *

Prad nami abraz kryżawańnia, — Zapłakanaj Maci ablik, Ciazkija minuty kanańnia, „Zbyłosia“ apošni byŭ kryk. Čym bolš było muk i ciarpieńnia, Tym radašniej siońnia abraz, Wialika Twajo ŭwaskrašeńnie, Adwiečny naš Boža i Spas! Wialikdziej! Chrystos Uwaskresie! Zwany nam siahońnia pajuć, Ab praŭdzie pajuć u padniabiešsi I radaść u serca lijuć.

A. Dz.

histra teolohii. Budući ŭ uniwersytecie, drużyŭ z sakretarom uniwersytetu, z litoŭcam Kaz. Kontrymam, znaŭcam uschodnich mowaŭ. U 1813—14 studjawaŭ prawa, hebrajski i italski jazyki i atrymaŭ stopień mahistra prawa. Wakacyi prawodziŭ na Padlašy, adwiedwajućy časta manastyr u Suprašli i robiaćy tam nawukowyja raźwiedki. Užo tady natrapić jon na ślady sławianskaj (bielaruskaj) Zabłudaŭskaj drukarni, jakuju ŭ 1568 h. załażyŭ Ryhor Chadkiewič, a tak-ža na ślady maskoŭskich drukaroŭ Iwana Fiodorowa i Cimafieja Mścistaŭca (bielarus), jakija, wyhnanyja z Maskwy 1564 h., znašli prypry- nišča ŭ Zabłudawie i tut wydrukawali niekalki siańnia ŭžo duža redkich sławianskich knižak. Babroŭski apisaŭ losy hetych drukaroŭ i ich druki zabłudaŭskija i inšyja.

Ad 1814 da 1817 h. M. Babroŭski ŭžo dacentam i wykładaje ŭ Wilenskim uniwersytecie św. Pi- sańnie, teolohiju maralnaju i polityčnyja nawuki. U 1815 h. pašwiačany na unijackaha świaščeńnika. U 1816 h. wykładaje tak-ža i ŭ Hałoŭnaj Seminarii i byŭ naznačany siabram unijackaj mitrapalickaj

kan-systoryi ŭ Wilni. U 1817 h. naznačajecca kano- nikam Bieraściejskim. Swaimi zdolnaściami zwiar- nuŭ jon na siabie ŭwahu uniwersytetu i byŭ wysła- ny zahranicu, kab tam studjawaŭ św. Pisańnie, a tak-ža kab studjawaŭ mowy ŭschodnija ahułam i mowy sławianskija. Studyjam hetym Babroŭski ad- dawaŭsia zahranicaj piat hadoŭ (1817—1822).

Zahranicaj pabywaŭ uwa ŭsich bolšych kultur- nych centrach i zapaznaŭsia z usimi sławnymi tady wučonymi filolohami-uschodnikami. Adnačasna z stud- jami biblijnymi i ŭschodnich mowaŭ, studjawaŭ moža jašče bolš sławistyku, majučy da jaje nachił ad rań- niaj moładaści. Da 1819 h. byŭ u Wienie, dzie za- paznaŭsia z wučonymi sławistami: Kopitarem, Dob- roŭskim, Hankaj i Jungmannam. U 1819 pačaŭ pa- darož pa sławianskich ziemlach. Adwiedaŭ Čechiju, Marawiju, Krainu, Chorwacyju. Pracawaŭ u biblija- tekach: u Prazie, Welehrødzie, Lublanie, Raguzie, Dubroŭniku. Pašla pieraječaŭ u Italiju. Adwiedaŭ: Wenecyju, Bononiju, Florencyju i Rym, dzie ŭ Wa- tykanskaj biblijatecy, karystajućy z wietliwaści wu- čonaha kardynała Angelo Mai, apracawaŭ spis naj-

U Bielarusau Katalikou.

Wodhuki bielaruskich zachadau atrymac kaścioł. Čutki ab tym, što Bielarusy kataliki mieli ũ Wilni atrymac kaścioł, dastalisia i da hramadzianstwa ukrain-skaha ũ Lwowie, jakoje sprawaj hetaj zacikawilasja, jak swajej ułasnej. Byli ab hetym wiestki tak-ža i ũ ukrainskich hazetach.

Wizytacyja Ajcoŭ Maryjanaŭ.

Z Manili, z Eucharystyčnaha Kan-hresu, Jenerał Ajcoŭ Maryjanaŭ Ks. A. Cikota jezdziŭ u Charbin, dzie adwiedau dom maryjanaŭ, a adtul wyjechaŭ tak-ža na wizyta-cyju ũ Zluč. Stany Ameryki.

Doŭhaja padarož pišma. Ad adnaho ksiandza bielaruska (pro-zwišča dziela wiedzanych pryčyn nie nazywajem), jaki znachodzicca ũ SSSR na sšylycy, atrymali my pišmo, jakoje jšło try z pałowaj miesiacy. Jak bačym, niechta im duža cikawišsia i tak doŭha čytaŭ.

U henym pišmie toj ksiondz skaržycca, što nia hledziačy na nowuju ũ SSSR kanstytucyju, mu-sić jamu i jamu padobnym užo nia prydzicca dalej pracawać siarod swajho bielaruskaha narodu.

Z Chrysta pieramianišsia ũ Judu...

Šyrokawiedamy jošć abraz slaŭnaha italjanskaha mastaka Leonarda da Vinči „Apošniaja św. Wiačera“! Adnak mała chto znaje cikawaje apawidaŭnie, žwiazana-je z paŭstaŭniem hetaha abraza.

Kali wialiki mastak chacieŭ namalawać abličča Chrysta, byŭ u wialikim kłopacie. Nijak nia moh jon znajšći siarod ludziej takoha abličča, jakoje sabie wy-

abražaŭ u swaich dumkach, jak najbolš padobnaje da sapraŭdna-ha Chrystowaha abličča. Doŭha jon chadziŭ pa wulicach, pa ka-ściołach i ũsio šukaŭ adpawied-naha abličča. Až narešcie adnaho razu pabačyŭ jon u kaściele ũ ča-sie św. Imšy adnaho mužčynu, što horača mališsia. Mužčyna he-ty byŭ šlachockaha pachodžanŭnia, mieŭ doŭhija wałasy i dobraje abličča, jakoje duža spadabałasia mastaku. Leonard paprašiŭ hetaha mužčynu zhadzicca namalawać ja-ho abličča i atrymaŭ na heta zhadu.

Pašla hetaha mastak doŭhija hady malawaŭ na henym abrazie roznyja postaci. Adnaje tolki postaci Judy nia moh nijak namalawać.

I woš pačaŭ jon šukać u roz-nych miastowach čaławieka z abliččam Judy. Pašla doŭhaha šukaŭnia ũdałasia jamu nakaniec znajšći siarod prastupnikaŭ adnaho pjanicu z abliččam, jakoje wy-abražaŭ sabie ũ swaich dumkach. Leonard zaprapanawaŭ jamu być modalem da Judy ũ abrazie św. Wiačery. Pjanica achwotna zha-dzišsia na heta, dumajučy, što dobra zarobić.

U časie malawaŭnia, u hutarcy z pjanuhaj Leonard paznaŭ, što heta jošć taja samaja asoba, što kališ byŭa jamu modalam dla wia-likaj postaci Chrysta. Strašna žmia-nišsia! Abličča, što kališ prami-niawała boskaju dabradušnašćaj, ciapier byŭo abrazom strašnaha maralnaha ũpadku.

Praz natoh da čarki zyjšoŭ niaščasny na biezdarožža, wyrak-sia radni i papaŭ u žyćciowaje bałota. Z Chrysta stašsia Judaju. A pryčynaj usiaho byŭa čarka.

(„Відродження“ № 3).

Bielaruskaja chronika.

Nia dali dazwołu. Biel. Stud. Sajuz rychtawaušsia naležna ad-šwiatkawać dzień 25.III. Rektar adnak nie pazwoliŭ.

Nie adbytosia i ũ Himnazii. U Wil. Biel. Himnazii mieła ad-bycca šwiatkawaŭnie 25.III. z učas-ciem hramadzianstwa. Heta adnak nia byŭo pazwolena.

U Biel. Nac. Kamitecie dzień 25.III. byŭ adznačany pramowaj staršyni K-tu inž. Ad. Klimowiča.

Jašče prysud nad red. I. Paž-niakom. 24.III Haradzki Sud za-sudziŭ red. I. Pažniaka na 3 tyd-ni aryštu i 100 zał. štrafu. Sprawa datyča jašče ũ minulym hodzie skanfiskawanaj „Biel. Krynicy.“

Nabaženstwa ũ dzień 25.III. adbytosia ũ Piatnickaj carkwie ũ Wilni. Pramowy adnak nia byŭo nijakaj. U kaściele ũ hety dzień nabaženstwa nia byŭo susim, bo byŭ tady užo Wialiki čačwier.

Kanfiskaty. Skanfiskawany № 2 „Biel. Krynicy“ za častku ar-tykułu ũstupnoha „Siła ideału“ i za pieradrukawany z „Chr. Dum-ki“ art. „Ab patryjatyźmie.“

Skanfiskawany tak-ža № 1(10) „Калосься“ za cely rad wieršaŭ i za inšyja litaraturnyja matarjały.

Nahrudny kryž mitrap. W. Rutskaha. Niadaŭna Biel. Naw. T-wa ũ Wilni pierasłała mitrapa-litu A. Šeptyckamu dźwie fatahra-fii pierachowywanaha ũ muzei na-hrudnaha kryža, weneckaj raboty, byŭšaha ũłasnašćaj mitrapalita W. Rutskaha.

starejšych slaŭianskich rukapisaŭ i dukaŭ. Hety špis dyrektor Watykanskaj biblijateki toj-ža kard. Mai ũmiašćiu u swaim wydawiectwie: Nova Collectio Veterum Patrum t. V. pad nazowam: „Codices Slavici Bibliothecae Vaticanae“, horača za hetu pra-cu dziakujučy M. Babroŭskamu.

U wyniku swaich studyjaŭ M. Babroŭski stašsia slaŭnym wučonym biblistym i orjentalistym. Znaŭ mowy: hreckuju, łacinskuju, hebrajskuju, chal-dejskuju, syryjskuju i arabskuju, nie haworačy užo ab hruntoŭnym znaŭni mowaŭ žywych: francuskaj, niemieckaj, italjanskaj, anhielskaj. Byŭ tak-ža wučo-nym slaŭnistam ahałam i wialikim znaŭcam mowy bielaruskaj i stara-slaŭianskaj.

Wiarnuššysia ũ Wilniu, M. Babroŭski byŭ na-značany tut nadzwyčajnym profesaram św. Pisaŭnia. Jak nawukowaja siła, byŭ adnym z wydatnych. Ap-rača profesury časta hawaryŭ kazaŭni pa wilenskich cerkwach-kaściołach, da čaho mieŭ wialikuju achwot-u i talent.

5.VII.1823 h. M. Babroŭski atrymaŭ u Wilen-skim uniwersytecie daktarat teolohii i byŭ naznača-

ny užo zwyčajnym profesaram taho-ž uniwersytetu.

Budučy profesaram, M. B. kirawaŭ bielaruskim hurtkom i žbiraŭ roznyja bielaruskija matarjały.

„Po wojnach napoleonowskich—piša Bieliński, — gdy w rozmaitych krajach zaczęła przebudzać się idea narodowości, w Wilnie grono młodzieży, przeważnie synowie księży unickich, w poszukiwaniu danych dla swej narodowości i religji, zaczęli zbierać i odczytywać stare pergaminy. Czego innego szukali, a co innego znaleźli. Zamiast bowiem źródeł do dziejów kościoła ruskiego w Polsce, odszukali materiały do dziejów starożytnego prawa krajowego. Na czele tej młodzieży stał Michał Bobrowski, Ignacy Daniłowicz, Antoni Marcinowski.“*

Pačwiardžajučy heta, Karski dadaje, što biela-ruskaja ũniwersyteckaja moładź, na čale jakoj sta-jaŭ M. B., žbirała bielaruskija matarjały pawodle prahramy, ułożanaj tym-ža Babroŭskim.**)

*) J. Bieliński, — Uniwersytet Wileński, II, bač. 386—7.

**) Карскі III, 3, баг. 78.

WASILKI

Addziel dla dzieci.

Wasilok Rahwałoda- wič i Usiasłaŭ Wasil- kowič.

Połackaje Kniaźstwa, aswaba-
dziuŭšysia ad čužyncaŭ i budučy
pad kiraŭnictwam razumnaha knia-
zia Wasilka, a paźniej jaho syna
Usiasława, swabadniej addychnuła,
i iznoŭ biełarusy začali bracca za
pracu.

Ustrymalisia ŭžo i napady paŭ-
dniowa-ruskich kniazioŭ, jakija
ciapier samyja zastahnali pad na-
wałaju manholskich plamieńniaŭ;
pad ich udaram razwaliłasia i wia-
likaje Kijeŭskaje Kniaźstwa, jako-
je stolki hora i kryŭdy prysporyła
biełaruskamu narodu. Ludzi z paŭ-
dniowaj Rusi ŭciakajuć ciapier abo
na Bielaruś, kab mieć nad saboj
apieku, abo na paŭnočny-ŭschod,
hdzie arhanizujecca Maskoŭskaje
Kniaźstwa.

Heta ŭsio pazwoliła Połacka-
mu Kniaźstwu adpačyć ad taho
ciażkaha żyćcia, jakoje wypała na
jaho dolu ŭ pieršaj pałowie XII
wieku i ŭziacca ciapier za pracu
nad budowaj budučyni.

Pašla śmierci Usiasława, Wa-
silkowaha syna ŭ 1180 hodzie,
wieča nia wybirała sabie nastup-
naha kniazia, a zawiała respubliku,
jako kirawała 30 wybranych star-
caŭ. Republikaju Połackaje Kniaź-

Na Wialikdzień...

stwa było 9 hadoŭ. Sa śmierci
adnak Usiasława Wasilkowiča chi-
licca ŭžo da ŭpadku i Połackaje
Kniaźstwa. **W. Jermałkowič.**

List u „Wasilki”.

1937 hoda 13.I. Ja uczenica II
klasy polskoj szkoły uczymysia
papolsku a uchacie haworem pa
biełaruskę to ja chaciełab i czytać
pa biełaruskę ali nie maim czaho
to ja praszu Pana radaktara pry-
słać mnie jakuju nibuć hazetu ja
ras widiła u dzieciej biełaruskaju
hazetu ali staruju i padranaju to
ja budu prašić kali možna to pry-
szlici mnie hazetu ciper niemaju
hroszy ali jak buduć hryby tady
i sabiaru i wam wyszlu ali praszu
Pana przszlic jakunebuć biełarus-
kaju hazetu choc staruju aby bieł-
aruskaju.

Anielka Alchimowicz.

UWAHA. List hety, jak duża
charakterny, padajom biaz nijakich
zmien. *Red „Chr. D.”*

Z A H A D K I.

*Išli, išli, — dźwie darožki našli
i ŭ abiedzwie pašli.*

*Lażanka lażyć, a pa joj tara-
tajka biażyć.*

*Laciela pawa, siela na prypra-
wie; puściła kosy da ziamli, a ho-
łas da nieba.*

*Razhadki z ahadak z pa-
piaredniaha numeru „Wasilkoŭ”:
1. Awiečka, 2. Skrypka, 3. Kanopli*

Biarozka.

Tam za wioskaj, pry darožaccy,
Bystra rečańka ciakła.
Na palanačcy pryhożaja
Tam biarozačka rasła.

Dy rasła jana bialesaja
Adzinokaj siratoj.
Abnimałaś z wietram kosami
I z wichurami zimoy.

Apranaŭ jaje — kudrawuju
Biellu śnieżnaju maroz,
Nočkaj miesiac srybna-tkanuju
Sietku wiešaŭ swaich kos.

A näd rečku, jak wiertalisia
Salaŭi i wiesnachod,
Časta dzieŭki tut zbiralisia,
Zawiwali karahod.

Čuła pole pieśniu zwonkuju,
Čuła radaś i tuhu,
Aż biarozka młosna-stromkaja,
Pachilała haławu.
Časam ranicaj da — soniejka,
Caławaŭ jaje listki
Pastuch, — šepčućy łahodnienka—
— Ja sirotka, jak i ty —

Hod ad hodu pryhażejućy,
Tak biarozačka rasła,
Woś pryšla, piaščoty siejućy,
Znoŭ čaroŭnaja wiasna.

I tak sama pieśni zwonkija
Pieli wietry pa halli,
Dy pryhnuć wiaršynku stromkuju,
Jak kaliści — nie mahli.

Ale raz pryšli z siakieraju,
Dwa wiaskowyja chlāpcy, —

I z biarozki kapli bietyja
Zazijali, paciakli.

— Moža nadta ŭžo zahłybaka?—
— Ale što-ż! dawaj łatok!
— Mo' papsuli krychu liściejka,
Ale sok! woś, bratka, sok!—

Tak woś chłopcy razważajućy,
Nacadzili soku zban,
A z biarozki ŭmirajučaj
Uciakała kroŭ iz ran.

Darma wיעier pieśni świeżyja
Pa palanaccy hubłaŭ,
biŭsia skryłami ab mieży
I biarozku abnimaŭ.

Jaje kosy, kosy kwotyja,
Nie pakrylisia liściom
I nawiek jana, wiasiołaja,
Pažahnałasia z żyćciom. **M. M.**

× **Apostalski Delehat**, kansekrujučy ajca Lemieux na biskupa, skazaŭ: „Spadziajusia, što budzieš apošnim čużaziemskim biskupam na stalicy ŭ Sendai. Prabywańnie čużaziemskich misyjnaraŭ u Japonii nia moża nijakim sposabam trywać daŭżej, čym hetaha damahajecca patreba“. Naahuł ciapierašni Afciec Światy damahajecca ad eŭropejskich misyjnaraŭ, kab najlepšyja placoŭki ūstupali duchawienstwu miascowamu, katoraje wiedaje mowu i dušu swajho narodu. I ū nas tak sama hołas natury i zakony bożyja i prawy ludzkija damahajecca, kab u kaściele i carkwie nie rabić palityki, a wučyc praŭdy Bożaj pa-Bożamu, znača ū rodnaj mowie i praz rodnaje duchawienstwa.

× **Zaniapad biazbożnickaj akcyi**. „Sajuz biazbożnikaŭ,“ jaki mieŭ u 1933 hodzie 5 mil. siabroŭ, ciapier maje ich nia bolš 2 mil. Sawiecki kamisarjat ašwiety zakryŭ 5 antyreligijnych muzejaŭ i prociŭreligijny instytut, u jakim było 3,000 studentaŭ.

× **Papieskaja encyklika ab pałażeńni Kaścioła ū Niamieččynie**. U niadzielu 21 sakawika ūwa ūsich kaściołach Niamieččyny była pračytana papieskaja encyklika ab pałażeńni Kaścioła ū Niamieččynie. U hetaj encyklicy Papieź wostra krytykuje hitleryzm i jaho adnosiny da Kaścioła, miż inšym pratestujučy prociŭ ahrańičwańnia niamieckimi ūładami swabody religijnaha ūzhadawańnia dziaćci u školach.

Encyklika heta wyklikała wialikaje ūražańnie ū celym świecie. Paryskaja presa padaje, što ū žwiazku z wydanaj encyklikaj adbyłasia ū kard. Faulhabera rewizija i što niamiecki pasoł pry Watykanie wyjechaŭ z Rymu ū Berlin. Anhielskaja presa pradbačwa je mahčymaść nawat sarwańnia konkordatu z Berlinam.

× **Ūzrost katalictwa ū Anhlui**. Katalickaja presa padaje, što ū Anhlui za minuly 1936 hod lik katalikoŭ pawialičyŭsia na 17,699,

tak što ūsich katalikoŭ naličajuć ciapier tam 2.353.589. Taksama ūzrasła i kolkaść katalickaha anhielskaha duchawienstwa jak świec kaha da liku 3,527, tak i zakonnaha da—1,953. Prybyło tak-ža za minuly hod u Anhlui mnoha nowych katalickich kaściołaŭ i kaplicaŭ, jakich ahułam jość tam 2.434.

× **Raźwićcio katalicyzmu ū paŭdzionnaj Afrycy**. Jak wiedama, sučasny papieź Pius XI mocna pašyraje katalickuju misiju siarod kalarowych narodaŭ. Misija heta dawoli pamysna ūsiudy raźwiwajecca. Dokazam hetaha mo-ža być miż inšym razwoj katalictwa ū paŭdzionnaj Afrycy siarod nehraŭ, dzie ū 1936 hodzie lik katalikoŭ uzros na 38 tys. da ahułnaj ličby 450.939, a ličba krajowaha duchawienstwa ū praciahu adnaho minułaha hodu amal padwoiłasia, bo z 147 dajšła da 277 asob.

× **Miżnarodnaja katalickaja filmowaja akcyja**. Niadaŭna ū Brukseli (stalica Belhii) adbyłasia narada pieradawych dziejačoŭ miżnarodnaj katalickaj filmowaj akcyi, u katoraj uziali ūdział miż inšym nuncyjuš apostalski ū Brukseli i premjer belhijskich ministraŭ Van Zeeland. Na hetaj naradzie razhledžany byli hałoŭnym čynam mahčymaści praktyčnaha prawiadzieńnia katalickaj filmowaj akcyi zhodna z papieskimi encyklikami.

× **Cikawaja ankieta**. U Amerycy wyšejšaja katalickaja škola „Webster College“ prawiła siarod swaich wučniaŭ ankietu na temu „40 najzdalniejšych sučasnych katalickich piśmieńnikaŭ.“ U hetaj ankiecie ūziało ūdział bolš 1500 asob. Bolšać z ich zalicyła da 40 sučasnych najzdalniejšych katalickich piśmieńnikaŭ mnoha wiedamych u cełaj kulturnaj Eŭropie asob, z jakich pałowa zjaŭlajecca konwertytami h. zn. nowanawiernienymi na katalickuju wieru.

× **Katalickaja presa ū Amerycy**.—U Zlučanych štatach Ame-

ryki wychodzić 10 katalickich što-dziennikaŭ, 150 tydniowikaŭ, 162 miesiačniki i 32 kwartalniki.

× **Pawarot da religii ū SSSR**. Hazety pišuć, što ū SSSR apošnim časam antyreligijnaja akcyja slabiej, a zatoje ażyŭlajecca i ūzmacoŭwajecca religijny ruch. Jak padaje i sama sawieckaja presa, u mnohich miascach SSSR zaŭwawajecca prosta masawy pawarot ludziej da Carkwy; mnoha ludziej chodźić u carkwy na nabaženstwy, molicca, pościć i naahuł starajecca spaŭniać religijnyja zahady Carkwy. Cikawa adznačyc, što hety religijny ruch prycahwaje tak-ža mnoha i kamunistyčaj moładzi, jak siarod „Kamsamolu,“ tak i pa školach razam z ich wučycialami.

× **Ab pałażeńni Prawasłaŭnaj Carkwy ū SSSR** cikawa piša niamiecki korespondent z Maskwy Mikalaŭ Basseches. Čwierdzić jon, što sapraŭdy aficyjalnaja warožaja palityka da Carkwy ū SSSR žmiakčeta. Miascowym ūładam u prošłym hodzie byŭ dadzienny zahad prypynić praśledawańnie Carkwy. Heta pryčyniłasia da bolšaha ūzrostu religijnaści ū Sawiełach. Aficyjalna, kaža hety korespondent, 40 proc. sawieckich žycharoŭ pryznajucca wieru iucym. Ciapier u Rasiei jość 30,000 čynnych carkwaŭ i 600—700 tys. dziejnych religijnych prawasłaŭnych adzinak. Nowaja sawieckaja kanstytucyja daje mahčymaść lepšamu raźwićciu religijnaha ruchu. Ale pamima ūsiaho hetaha, niamiecki korespondent nia wieryc u chutkaju poŭnuju swabodu Carkwy ū Sawiełach. Carkwa musiecimie wiაცი tam doŭhuju i ciażkaju baračbu za swajo isnawańnie, bo akcyja antyreligijnaja i dalej wiadziecca, choć užo krychu aściražniej. Ahułam kažučy, nacyjanalnaja palityka, jakuju pawioŭ apošnim časam Stalin, pryniaśła z saboj i lahadniejšyja adnosiny da religii.

Z PALITYKI

× **Polski Ministr Ašwiety** raźwizaŭ cely rad studenskich arhanizacyjaŭ, jakija wiali palityčnuju dziejnaść

× **U Japonii** niespakojna ŭžnoŭ. Urad zadziorsia z parlamentam. U wyniku hetaha parlament raźwiazany.

× **U Hispanii** chatniaj wajny kancania widać. Apošnim časam nastup paŭstancaŭ wielmi ŭzmocniŭsia, adnak ŭradawaje wojska ataki hetyja ŭstrymliwaje i ŭniekatorych miascach pakrysie adpichaje. Čym adnak tam skončycaca, pakulšto zhadać trudna.

× **Italija i Juhasławija** niadaŭna padpisali dahawor ab uzajemnym nienapadaŭni. Heta znak, što i Juhasławija ŭciahniena ŭ italijanskaniemiecki blok prociŭ Francyi, Anhlji i SSSR.

× **Miž Italijaj i Anhlijaj** adnosiny ŭsciaž zawastrajucca. Apošnim časam anhliskaja presa šmat pišala ab mardawaŭni italijskimi fašystami biezbaronnych abisynčykaŭ. Prociŭ hetaha Mussolini niadaŭna wystupiŭ z wialikaj mowaj, zapiarečwajučy henyja fakty i padčorkwajučy adnačasna, što Italija i dalej budzie wieści imperyjalištyčnuju palityku.

× **Ludendorf i Hitler** pahadzilisia. Jość heta znakam dalejšaj unutranej zhody niemieckaha narodu.

× **Katalonija**, karystajučy z chatniaj hišpanskaj wajny, ušciaž ŭwardžaje palityčnuju niezaležnaść swajho kraju. U hetym kirunku šmat pracuje Prezydent Katalonii Companys.

× **Liha Narodaŭ** maje pryznać Abisyniju za Italijaj i hetym samym dać mahčymaść Italii pracawać u hetaj Lizie. Nu peŭnie, ad Lihi Narodaŭ ničoŭha lepšaha spadziawacca niamožna.

× **U Indyi niespakojna.** Indusy niezdawoleny z kanstytucyi, jakoj ich abdaryła Anhlja i dalej imnucca da poŭnaj niezaležnaści. Ciapier taki ŭžo čas, što mnohija narody apiakunoŭ nia choćuć.

× **Turki paličylisia.** Pawodle ahulnaha padličeńnia akazałasja ŭ Turcyi 14 milijonaŭ žycharoŭ. Ciapier Turki stali ačuchiwacca ad wajny i zadzirać nos; zrazumieli, što jany nie takija złomki, za jakich ich dasiul ličyli. Ab ichnuju pryjažn starajucca i Francuzy, i Niemcy, i asabliwa Italijancy. Adnak Turki trymajuc pastaromu

Žywiom minulym.

Sabaleuščyna, Braslaŭskaha pawietu. Ab našaj wioscy jość što ŭ hazety pišać. U 1917 hodzie ŭ nas była biełaruskaja škoła. Pieršuju našu biełaruskuju wučycielku my duža i ciapier lubim, jaje ŭspaminajučy. My ŭsio pomnim i ciapier haworym pra henyja našy biełaruskija časy. Jak u nas tady biełaruskuju jołku stroili, biełaruskija pieśni pialali, „Biełaruskuju Dudku“ čytali i wieršy deklamawali. U sio hena było nam tady tak zdarowaje i naturalnaje, tak hłyhoka jano nam u dušu zalahło, što my hena nie zabudziemsia musić nikoli.

U nas i ciapier z toho času mnoha čaho dobraha biełaruskaha astalosia. U biełaruskija knižki my i ciapier zahladajem. My swajho pana z Nawałaki baimsia, bo jon biełarusaŭ nia lubić. Kala nas żywuć i polskija asadniki. Z hetymi dyk my dajom sabie radu.

Jany z nami žywjajucca. Ich dzieci ad našych dziaciej wučacca hawaryć pabiełarusku.

U nas jość pryhoży mahilničak, jaki załażyŭ nam i pašwiaciŭ naš tahočasny probaršč ks. Wiktar Šutowič. My z im zaŭsiody pabiełarusku hawaryli.

Druhija wioski kala nas, jak Waŭkoŭščyna i Ramielaŭščyna tak-ža našu ruku trymajuc. S.

Halita, pjanstwa i ciemnata.

U sielub, Nawahradzkaha paw. Nialohka żywiecca ŭ nas; wioska abiadniela, zarabotkaŭ niam, ždzičeńnie robić u nas zastrašajučyja postupy. Na kožnaj wiečarynie, ci pradstaŭleŭni chłopcy puskajuć u chod naży ci pałki i raźbiwajuc uzajemna hałowy.

Jašče adzin wielmi prykry fakt: sialanie wioski Žywanohawa na Kalady prapili bolš sta złotych. A na rodnuju hazetu, knižku i na palepšaŭnie swajej haspadarki niam hrošaŭ. T.

Čyto wystaŭ brošy, a čarhowaha numeru ŭ swoj čas nie atrymaŭ, toj zamiest tracicca na pišmy ŭ redakcyju, čaj złoža na swajej poście hetak zwanuju „reklamacyju,“ jakaja ničoŭha nie kaštuje (darmowaja) i jakaja wyhladaje hetak:

Na adnym baku kawałacka papjery pišacca ŭwiersie „Reklamacja gazetowa“ i nižej — adres našaj redakcyi, a na druhim baku tolki hetak:

„Nie atrymaŭ Nr. . . . (tut padać katory numer) „Chr. Dumki“, i dadać swoj adres. Bolš ničoŭha pišać nia možna.

z Saw. Rasiejaj, katoraja pašla wajny padtrymała ich aružžam i hetym pamahła pieramahčy Hrekaŭ. Italija starajecca pieraciahnuć Turkaŭ u swoj bok.

× **Da wajny!** Jak abličajuć hazety, na celym swiecie jość bolš 8-mi miljonaŭ uwaružanych žaŭnieraŭ. Kolki hadoŭ tamu było tolki kala 6-ci milj. Adna Eŭropa trymaje napahatowie kala 5-ci miljonaŭ wojska. I da čaho heta dawiadzie?

× **Parcelacyja dwaroŭ u Polšcy.** U 1937 h. maje być rasparcelawana 65,425 haktaraŭ dwornaj ziamli. Ułašniki hetych dwaroŭ pawinny ŭ hetym hodzie samyja ich rasparcelawać, inakš jany

padpaduc prymusowamu wykupu. Na našych ziemiach buduć rasparcelawany: u Nawahradzkim wajawodztwie 2.933 haktary, u Wilenskim 1.116 haktaraŭ i 886 ha ŭ wajawodztwie Bielastockim. U 1938 hodzie pradbačana parcelacyja dwaroŭ likam 100 tysiać haktaraŭ ziamli. Cikawaść, ci šmat z hetaj ziamli atrymajuc biełarusy?

× **Sawiety nie bajacca.** Sawiecki ambasadar u Londanie Majski zajawiŭ, što Sawiety nie bajacca napadu ani Japonii, ani Niamieččyny, bo jak na ŭschodzie, tak i na zachodzie hranicy ich tak zabiašpiečany, što ničoŭha im nie hrazić. Anhlja adnak hetamu niam nadta wiera.

Pa Libijskaj, pa pustyni,
Adby ū spacar Mussolini;
Z im fašystaŭ legijony
J poŭny fury makaronaŭ...
—Aż spużaŭsia, jak ubačyŭ,
što piasočak tam haračy.
(Skaštawaŭ ūžo Gracijani,
Jak pjačeć na tym wulkanie.)
Dyk, jak zajac, z poŭ-darohi,
Pakul cely, zabraŭ nohi.
Choć „ciapło kaściej nia łomie,”
—Adnak lepš siadzieć u Romie.
Jak da nehraŭ trapiš ū hości.
—Astanucca z ciabie kości:
Pakul pomačy dakličyš,
Dyk hałoŭki nie daličyš.

Jaki baran, takija oŭcy.
Hetak sama Hitleroŭcy:
Baran—ŭpierad, oŭcy—zzadu—
Prociŭ Boha tworać radu.
Ū ziarnu tupajuć nahami,

Aż u chmary bjuć rahami
I blajuć, što im patreba
Zara wyhnać Boha z nieba.
A na miejsca staroj wiery
Zrobiac ū nieba nowy dźwiery
I ūwiaduć tudy Wotana.—
Choć bałwan, jon budzie panam!...
Buduć padać na kaleni—
Bić pakłony hetaj dreni.

Jaki pan, takaja krama.
Bielarusy — hetak sama...
Ūzyjšo dobre ziarniatka —
Jość i ū nas Hitleryniatka!
Jość i „partyja,” aź miła!
Kryčać dzietki: „Naša siła!”
Jany, praŭda, rybki drobny,
Dyj prajšli ūžo kursik probny,
I prahramku ūžo hatowu
Z starych lataŭ majuć... nowu!
Ūsia kamedyja najhrana,
Tolki brak jašče... Wotana.

Lawon Wietrahon.

— **Japony** strojać asabliwuju padwodnuju łodku, katoraj ryzykujuc spuścica na marskoje dno.

— **Asabliwaje miesta.** U čykaho kožnyja 20 minut zdarajecca šlub, a što 8 minut rodzicca dzicia. Zatoje što 24 hadziny zabiwajuc čalawieka, na adnu hadzinu 15 čalawiek bywaje paturbawaných, u kožnyja 20 minut niechta niekaha abkradaje, u kožnyja 15 minut niechta pamiraje, a kožnyja 10 min. niekaha ciahnuć u aryšt... Bačym, da čaho dawodzić kultura, kali z jaje ludzi šukajuć tolki nažywy.

— **100-tyja ūhodki papiarosy.** Siolta akurat minaje 100 hadoŭ, jak eŭropejcy nawučyliŭsia rabić z tytunu papiarosy i kuryć ich. Hety nieščaśliwy wynachod zapačatkawali ū 1837 hodzie francuskija kalanijaľnija saldaty, jakija nawučyliŭsia ad afrykanskich nehraŭ žbirać adpaki tytuniowaha lišcia i, zakruciŭšy jaho ū listok kukuruzy, kuryć. Z niastačy kukuruzawych listoŭ, karystalisia jany

chłapčatkawaj papieraj, katoruju ūdaskalnawajučy, dajšli aź da tonieńkich papiaroskaŭ, jakija siańnia mnohim milionam ludziej trujuć ich arhanizmy.

— **Ličba štodziennych hazet u świcie.** Amerykanskaja statystyka padaje, što ličba štodziennych hazet u świcie siahaje 12.860. Dźwie trecija čaści hetych hazet wychodziać u Eŭropie, 2.100 ū Amerycy, 1.640 u Azii, 290 u Aŭstralii. Najbolš štodziennych hazet wychodzieć u Šwajcaryi.

— **Nawukowyja adznačeńni ū Sawietach.** Rada kamisaraŭ SSSR, kab bolš zaachwoćić swaich hramadzian da nawukowaj pracy, wiarnuła skasawanyja kastryčnikawaj rewalucyjaj nawukowyja adznačeńni: kandydata nawuk, doktora, docenta, asystenta, profesara.

Z Kraju.

— **Sieŭnaja zapamoha.** U pawietach (Pastaŭski, Brasłaŭski, Dzišnienski), jakija paciarpeli letaš ad nieŭradžaju, adpa-

wiednymi ūtadami praznačana dapamoha na siaŭbu. Woš-ža prypaminajem bielarusam, kab dawiedwalisia ab hetym u hminach i ū pawietach i kab patrabujučyja damahalisia henaj dapamohi.

Wilenskaja chronika.

— **Adkryćcie** pašla remontu Bazyliki maje nastupić 5 krasawika siol. h.

— **Spynieńnie** dziejnaści partyi ende-kaŭ u Wilni i ū Wilenskim-Trockim pawiecie na padstawie zahadu Wajawody nastupila 23.III.

— **Wysialeńnie litoŭca.** Na padstawie zahadu Wajawody z dnia 24.III. wysieleny z hranic Polšcy wiedzamy dramaturh — litoŭski student Jazep Kanopka. Żyŭ jon u Wilni ad 1917 h.

— **Damahańni waźnikoŭ.** „Chryścijanskija” waźniki ū Wilni damahajucca asobnaha mieśca dla żydoŭ, asobnaj re-jestracyi i numeracyi... Pakrysie dojdziem da taho, što buduć asobnyja wahony dla żydoŭ i chryścijan, asobnyja chodniki na wulicy, jak dla nehraŭ u Amerycy, abo dla parjasaŭ u Indyi.

Paštowaja skrynka.

I. D. Atrymalı, pastarajemsia skary stać. Adras žmianiajem.

L. K. Prošbu spaŭniajem.

B. D. Dobra, wysyľajem. Pastarajeciesia prysłać naleźnaść.

A. D. Karystajem, drukujem. Z rešty tak-ža skarystajem. Prošbu spaŭniajem. — Adras „Przegł. Wil.”: Wilno, Sierakowskiego 21—6. — „Шляху Маладзі” prošbu Wašu pieradali. — Ci warta Wam pi-sać? A čamu-ž nie. Pracujecie nad saboj, čytajcie, razwiyajeciesia i... prabujecie sił swajho piara.

M. M. Podaŭhi Waš wierš, ale lohki i strojny, dyk niachaj idzie ū swiet. Nie zabywajeciesia ab nas!

A. M. Drukujem, dziakujem, jakraz u čas.

M. W. Pasyľajem, ale ci atrymajecie — nia wiedzajem, bo adras tak napisali niawyrasna, što trudna budzie pošće Was znajści.

M. A. K. z pad Mołčadzi: Duža ciešymsia, što i Wam „Chr. D.” padabajecca. Pasyľajem usie numary. Wieršy da droku nie padchodziać. Pišycie lepš zwyčajnyja wiestki ab żyćci Wašaj staronki. Adnak nie pakidajcie pracawać i nad wieršam, mo' z časam što i wyjdzie.

I. B. Wysyľajem. Prysyľajcie adrasy na probu.

Na „Chr. D.” prysłali: Ks. Dr. K. K. — 20,20, Ks. A. N. — 3,50, St. B. — 1,00, B. H. — 2,40, K. B. — 2,35, Ł. k. — 1,20, M. š. — 0,60, „R. š.” — 0,60, H. W. — 1,00, I. Ch. — 0,60, H. Ł. — 5,00, L. P. — 0,60, W. Ch. — 0,50, Ks. Z. š. — 50,00. (d. b.)

„Chr. Dumka” kaštuje ū hod usiaho 2,40. U składčynu jašče taniej: kali chto na adzin supolny adras žbirać troch padpišcykaŭ, dyk za try ekzemplary „Chr. D.” płacić tolki 3 zał., heta znača koźny padpišcyk z hetaj trojki atrymaje našu hazetu za 1 zał. u hod.

„Chr. Dumka” wychodzić: 5 i 20 koźnaha miesiaca.

Padpiska na hod — 2 zł. 40 hr., na paŭhoda — 1 zł. 20 hr., na try miesiacy — 60 hr. Čana asobnaha numeru — 10 hrašoŭ. Adras Redakcyi i Administracyi: Wilnia (Wilno), Zawalnaja wul. № 1—2.

Redakcyjnaja Kalebija: Ks. Dr. I. Rešeć, Wincuk Adwaźny, Ks. Ad. Stankiewič, W. Jermalkowič. Adkazny redaktor KS. AD. STANKIEWIČ. × Časapis wychodzić z dazwołu duchoŭnaj ulady. × Wydawiec „BIELPRES”.

Bielaruskaja Drukarnia im. Fr. Skaryny, Wilnia, Zawalnaja wul. № 1.